

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในสังคมปัจจุบันนี้ สื่อมวลชนเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างมาก และในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลาย “โทรทัศน์” นับเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้จำนวนมากและรวดเร็วที่สุด ทั้งยังเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์เพิ่มขึ้นอยู่ทุกขณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนเป็นผู้ที่รับสารต่างๆ ได้ง่าย เป็นวัยที่สามารถซึมซับสิ่งต่างๆ ได้รวดเร็วเนื่องจากยังไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะแยกแยะความถูกและความผิดได้อย่างมีเหตุผลมากนัก จึงทำให้มักตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสื่อที่ได้รับอยู่เป็นประจำ แต่อย่างไรก็ตามอิทธิพลของสื่อจะมีผลมาน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับสภาพจิตใจ และบริบททางสังคมของเด็กและเยาวชนที่หล่อหลอมตัวของพวกเขาเอง ทั้งสภาพสิ่งแวดล้อมในครอบครัว และสังคมที่เด็กและเยาวชนอยู่นั้นล้วนมีผลต่อความรู้ ความคิด ค่านิยม ทักษะคติ และจนถึงการแสดงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเหล่านั้นในที่สุด

ในฐานะที่โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่ประกอบอยู่ในสังคมที่สามารถทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ขึ้นได้ ทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการสังคมกรรม ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะช่วยขัดเกลาบุคลิกภาพ อบรมบ่มนิสัยของบุคคลให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาถึงสภาพภูมิหลังทางครอบครัว กระบวนการสังคมกรรม และการเปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวน โดยเลือกศึกษากับกลุ่มประชากรที่เป็นเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนในทางที่ผิดกฎหมาย ที่ถูกจับกุมมาทำการฝึกอบรม ณ กองแรกรับและสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนกลาง ในสังกัดสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง กระทรวงยุติธรรม ได้แก่ บ้านเมตตา บ้านกรุณา บ้านมุทิตา และบ้านปรานี โดยการศึกษาครั้งนี้สรุปได้ดังต่อไปนี้

ข้อมูลด้านประชากรและภูมิหลังทางครอบครัว

อายุและเพศของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาประกอบด้วยเด็กและเยาวชนชาย 30 คน และเด็กและเยาวชนหญิง 10 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

อายุ	13 ปี	จำนวน	1	คน
อายุ	14 ปี	จำนวน	4	คน
อายุ	15 ปี	จำนวน	11	คน
อายุ	16 ปี	จำนวน	7	คน
อายุ	17 ปี	จำนวน	12	คน
อายุ	18 ปี	จำนวน	5	คน

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีช่วงอายุตั้งแต่ 13-18 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุของวัยรุ่นตอนต้น จนถึงวัยรุ่นตอนกลาง และยังพบอีกว่าเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนส่วนมากเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

การศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการศึกษาในระดับต่ำเมื่อเทียบกับเกณฑ์อายุ 13-18 ปี ที่ต้องเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 หรือเทียบเท่า แต่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษาในระดับนี้จำนวน 21 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างอีก 19 คนเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ต้องออกจากโรงเรียนหรือไม่ได้เรียนเลยก็คือความยากจนของครอบครัวจึงต้องออกมาทำงาน ส่วนเหตุผลรองลงมาได้แก่ไม่อยากเรียน ถูกไล่ออกเนื่องจากมีเรื่องทะเลาะวิวาท หนีออกจากบ้าน ทำความผิดถูกจับกุม และย้ายที่อยู่บ่อย ตามลำดับ

ความคิดทางกฎหมาย

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษารังนี้มีจำนวน 40 คน ทำความคิดในคดีต่างๆดังต่อไปนี้
 ลักทรัพย์ จำนวน 26 คน จำหน่ายยาบ้า จำนวน 5 คน กรรโชกทรัพย์ จำนวน 3 คน ยักยอก
 ทรัพย์จำนวน 2 คน และที่เหลือเป็นคดีชิงทรัพย์ ช่มชู้ โทรมหญิง และกระทำอนาจาร และ
 นอกจากนี้ยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่กระทำความคิดเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งหมดเป็นคดีจำหน่าย
 ยาบ้า หรือแอมเฟตามีน ซึ่งเป็นยาเสพติดที่กำลังระบาดมากในกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน

อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษามีกลุ่มตัวอย่างที่ได้ประกอบอาชีพแล้วจำนวน 32 คน และกลุ่มตัวอย่างที่
 ยังไม่ได้ประกอบอาชีพจำนวน 8 คน และยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากประกอบอาชีพ
 เป็นผู้ใช้แรงงานที่มีรายได้น้อย และไม่ต้องการศึกษาสูงมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับระดับการ
 ศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากที่ไม่เกินระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 2
 คนเท่านั้นที่กำลังศึกษาอยู่ก่อนที่จะถูกจับกุม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนมากอยู่ในครอบครัวที่
 มีฐานะยากจนและบิตามารดาของกลุ่มตัวอย่างก็มีการศึกษาดำจึงไม่ค่อยสนใจการศึกษาของ
 บุตร ไม่ได้ส่งเสริมให้บุตรมีการศึกษาสูงนัก และจากความด้อยการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างก็ทำ
 ให้กลุ่มตัวอย่างสามารถทำงานได้แต่เพียงอาชีพที่มีรายได้น้อย และงานที่ต้องใช้แรงงานซึ่ง
 ส่วนใหญ่เป็นงานชั่วคราวที่ไม่มั่นคง เป็นเหตุให้กลุ่มตัวอย่างมีเวลาว่างที่จะเที่ยวเตร่ไปรวม
 กลุ่มกับเพื่อนที่มีสถานทางเศรษฐกิจและสังคม และมีพฤติกรรมคล้ายคลึงกัน จนกระทั่งชัก
 ชวนกันกระทำสิ่งที่ผิดกฎหมายได้

อาชีพของบิดามารดาและรายได้ของครอบครัว

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากอยู่ในครอบครัวที่มีสถานทางเศรษฐกิจและ
 สังคมต่ำ ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน ซึ่ง
 เป็นรายได้ที่ต่ำมากสำหรับเลี้ยงดูครอบครัวในปัจจุบัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวน 8 คน ที่มี

รายได้ของครอบครัวตั้งแต่ 15,001-20,000 บาทต่อเดือน และมากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน ซึ่งก็จัดเป็นรายได้ในระดับปานกลางและค่อนข้างดี แสดงให้เห็นว่านอกจากความยากจนจะเป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆอีกเช่น สภาพแวดล้อมในครอบครัวที่มีแบบอย่างของการกระทำผิดกฎหมาย ความก้าวร้าวเป็นประจำและขาดความรักความเอาใจใส่ หย่อนการอบรมสั่งสอน การที่ได้เห็นการกระทำไม่ดีในละแวกบ้านเป็นประจำ กลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมขัดต่อปทัสถานของสังคม และสื่อมวลชนต่างๆ ที่กระตุ้นให้เกิดการเลียนแบบ และทำให้รู้สึกชาชินกับการกระทำผิดกฎหมาย

จากการศึกษาอาชีพของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างพบว่าบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากประกอบอาชีพที่มีรายได้ต่ำและเป็นอาชีพที่ต้องใช้แรงงาน และบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างมักจะใช้เวลาส่วนใหญ่ทำงานล่วงเวลา เพื่อหารายได้เพิ่มขึ้น เช่น งานในโรงงานอุตสาหกรรม และยังพบอีกว่าบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพดังต่อไปนี้ กรรมกรก่อสร้าง เกษตรกร และคนงานในโรงงาน คามลำดับ

ระดับอายุและระดับการศึกษาของบิดามารดา

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 21 คนที่ทราบระดับอายุของบิดาซึ่งพบว่าระดับอายุของบิดาของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงอายุ 34-70 ปี และมีบิดาจำนวน 8 คนใน 21 คน ที่มีอายุน้อยคือระหว่าง 34-40 ปี และจากกลุ่มตัวอย่าง 27 คนที่ทราบระดับอายุของมารดา พบว่าระดับอายุของมารดาของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงอายุ 30-60 ปี และมารดาจำนวน 18 คนใน 27 คน ที่มีอายุน้อย คือระหว่าง 30-40 ปี ซึ่งนับว่าบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอายุน้อย นอกจากนี้บิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีการศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ซึ่งในการศึกษาเรื่องนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบว่าบิดามีการศึกษาระดับใดอยู่จำนวน 24 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบว่ามารดามีการศึกษาระดับใดอยู่จำนวน 15 คน ซึ่งจากข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความใกล้ชิดกับมารดามากกว่าบิดา จึงมักทราบข้อมูลเกี่ยวกับมารดามากกว่า

สถานภาพสมรสของบิดามารดาและบุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากอยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาแยกทางกัน ซึ่งมีจำนวน 16 คน ใน 40 คน เป็นหม้ายเนื่องจากคู่สมรสเสียชีวิตจำนวน 6 คน และทั้งบิดามารดาเสียชีวิต จำนวน 2 คน และอยู่กับบิดามารดานุญธรรมจำนวน 2 คน รวมถึงกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันแต่บิดามีภรรยาหลายคนรวมเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 29 คน ที่มีสภาพของครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันจำนวน 14 คน และยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากอาศัยอยู่กับบิดามารดาซึ่งมีจำนวน 13 คน อาศัยอยู่กับบิดาจำนวน 6 คน อาศัยอยู่กับมารดาจำนวน 11 คน อาศัยอยู่กับญาติ จำนวน 7 คน อาศัยอยู่กับบิดามารดานุญธรรม จำนวน 2 คน รวมทั้งเร่ร่อนอีก 1 คน ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นนี้พบว่าสาเหตุสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดาพร้อมหน้ากันเนื่องจากบิดามารดาแยกทางกัน และรองลงมาคือกรณีที่บิดามารดา หรือคนใดคนหนึ่งเสียชีวิต และการที่บิดามารดาหรือคนใดคนหนึ่งต้องไปทำงานไกลบ้านซึ่งมีทั้งทำงานในต่างจังหวัดและต่างประเทศ และเป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาแยกทางกันส่วนมากจะอาศัยอยู่กับมารดามากกว่าอาศัยอยู่กับบิดา

กระบวนการตั้งคณกรณ

กระบวนการตั้งคณกรณของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา นั้น ประกอบด้วยเรื่องลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว สภาพแวดล้อมในชุมชนที่อยู่อาศัย และลักษณะของกลุ่มเพื่อน ซึ่งปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

จากการศึกษากระบวนการตั้งคณกรณของกลุ่มตัวอย่างปรากฏว่าลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย - จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 21 คน หรือร้อยละ 52.5 ที่มีสภาพครอบครัวที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่ได้เอาใจใส่ดูแล และให้การอบรมบ่มนิสัย บิดามารดาปล่อยปละทอดทิ้งให้บุตรช่วยเหลือตัวเอง คัดสินใจ ปัญหาต่างๆด้วยตนเอง บุตรจึงขาดที่พึ่งที่ปรึกษาและขาดความอบอุ่น ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่พบนั้นมาจากสาเหตุสำคัญคือการที่ครอบครัวแตกแยก บิดามารดาแยกทางกัน บิดามารดาหรือคนใดคนหนึ่งเสียชีวิต และการมีครอบครัวใหม่ของบิดามารดา ซึ่งทำให้สภาพครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างขาดความสมบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างบางคนขาดบิดา บางคนขาดมารดา หรือบางคนขาดทั้งบิดามารดา ด้วยเหตุนี้ บุตรที่อยู่ในสภาพครอบครัวที่แตกแยกมักเกิดความคับข้องใจ รู้สึกว่าเหว่ และน้อยเนื้อต่ำใจ รู้สึกเหมือนตนเองไม่ได้รับความรักและเป็นส่วนเกินของครอบครัว รู้สึกต่อต้านสังคม และมักประพฤติตนเป็นอันธพาล ทำสิ่งที่ขัดต่อระเบียบแบบแผนของสังคม ก่อความวุ่นวาย จนถึงการกระทำผิดทางกฎหมาย นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญอีกอันหนึ่งที่เป็นสาเหตุของการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างคือความยากจนของครอบครัว เนื่องจากบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีรายได้ต่ำ ประกอบอาชีพที่ใช้แรงงานที่ไม่ใช่ความรู้มากนัก และบางคนต้องทำงานในต่างจังหวัดหรือต่างประเทศเป็นเวลานาน จึงทำให้บิดามารดาต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ทำมาหากินจนไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลครอบครัว ปล่อยให้บุตรต้องอาศัยอยู่ลำพังกับพี่น้อง กับญาติ หรือกับบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่ง เป็นเหตุให้บุตรขาดความอบอุ่น ไม่ได้รับความรักความเอาใจใส่เท่าที่ควร เกิดความรู้สึกว่าเหว่ จนต้องหันเหหากกลุ่มเพื่อนซึ่งมักมีปัญหาคล้ายคลึงกันเพื่อระบายความรู้สึกคับข้องใจ ซึ่งเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาเหล่านี้มักถูกชักนำไปในทางที่ผิด เช่น เสพยาเสพติด ก่อความวุ่นวาย เที่ยวเตร่ เล่นการพนัน และทำผิดกฎหมาย

การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมที่ลงโทษทางกาย - นอกจากลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยแล้ว ในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน หรือร้อยละ 40 ที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่มักใช้อำนาจควบคุมโดยมีการลงโทษทางกายที่รุนแรง ซึ่งส่วนใหญ่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมักได้รับการลงโทษที่รุนแรงจากบิดาซึ่งดื่มสุราจนเมาอยู่เป็นประจำ เช่น นางสาวนิ ที่มักถูกบิดาตีและเตะอยู่เป็นประจำ แม้แต่เวลาพูดคำไม่สุภาพ

กระดิกเท้าหรือเคี้ยวอาหารเร็ว บิดาจะตบทันทีที่เห็นและมารดาของนี่ยังเป็นคนที่อารมณ์ เกย ทำร้ายนินโดยการใส่เหล็กฟาดศรีษะจนบาดเจ็บสาหัส ซึ่งการที่ครอบครัวบิดามารดาไม่ควบคุม และลงโทษอย่างรุนแรงโดยปราศจากเหตุผลนี้ จะทำให้นุตรเกิดความเครียด กดดัน และ รู้สึกสับสน และหันไปหาที่พึ่งอื่น ซึ่งมักจะเป็นกลุ่มเพื่อนที่มีปัญหาในครอบครัวเช่นเดียวกัน จนมีการชักชวนกันกระทำผิด เช่น เสพยาเสพติด ก่อความวุ่นวาย และก่ออาชญากรรมต่างๆ

แบบอย่างความก้าวร้าวและพฤติกรรมเบี่ยงเบนในครอบครัว - นอกจากลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่ปล่อยปละละเลยและการควบคุมที่ลงโทษอย่างรุนแรงแล้ว ยังพบอีกว่าในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากถึง 37 คนหรือร้อยละ 92.5 ที่มีแบบอย่างของความก้าวร้าวและพฤติกรรมเบี่ยงเบนทั้งการดื่มสุรา สูบบุหรี่ การพนัน และการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ รวมทั้งมีความก้าวร้าวในครอบครัว ดังเช่น นายเจ ซึ่งบิดาทำงานเป็นคนคุมบ่อนการพนันและเคยกระทำความผิดคดีฆ่าผู้อื่นมาแล้ว ครอบครัวของเจเล่นการพนันกันเป็นประจำและพี่ชายก็เคยถูกจับในคดีเสพและจำหน่ายยาบ้ามาแล้ว และครอบครัวของนายรามที่บิดาเสพเฮโรอีน เสพผงขาวและเคยถูกตำรวจจับมาแล้ว ส่วนครอบครัวของเด็กหญิงป้อม นั้นมีพี่สาวสองคนของป้อมที่คุมกาว รวมทั้งครอบครัวของนายคู่ที่บิดามักเมาสุราและทะเลาะวิวาทกับมารดา และบิดายังชอบตีไก่ เล่นไพ่ เล่นไฮโลเป็นประจำเช่นกัน ทั้งนี้แบบอย่างของความก้าวร้าวและพฤติกรรมเบี่ยงเบนในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างนี้ จะเป็นตัวแบบที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้ และเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านี้ไปโดยอัตโนมัติเนื่องจากครอบครัวหรือบิดามารดาเป็นหน่วยของสังคมที่ใกล้ชิดและเป็นที่ยอมรับพฤติกรรมและบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งเด็กและเยาวชนนั้นจะซึมซับสภาพแวดล้อมเหล่านี้และนำไปปฏิบัติตามได้ง่าย

สภาพแวดล้อมในชุมชนที่อยู่อาศัย

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากอาศัยอยู่ในย่านที่อยู่อาศัยของคนมีรายได้น้อย คือชุมชนแออัดหรือสลัม และเกาะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่มีประชากรในชุมชนอยู่เป็นจำนวนมาก มีสภาพบ้านเรือนที่แออัดยัดเยียด และมีสภาพที่

เชื่อมโทรม ซึ่งความเชื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่บั่นทอนทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้ที่อยู่อาศัย นอกจากนี้สังคมและสภาพแวดล้อมที่เชื่อมโทรมเป็นแหล่ง เอื้ออำนวยให้เกิดอาชญากรรมต่างๆ มากมาย เนื่องจากสิ่งแวดล้อมไม่คมีแบบอย่างของ พฤติกรรมก้าวร้าวใช้ความรุนแรง และการกระทำผิดกฎหมายมากมายทั้งการพนัน ยาเสพติด และมิจฉาชีพรูปแบบต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เด็กและเยาวชนที่อยู่อาศัยเกิดความเครียด มีการจดจำ เลียนแบบ และได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากสภาพแวดล้อม จนกระทั่งเกิดเป็นพฤติกรรม เบี่ยงเบนต่อไป

ลักษณะของกลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นกลุ่มเพื่อนที่มีสถานทางเศรษฐกิจและสังคม ในระดับเดียวกัน ซึ่งมักเป็นเพื่อนที่อยู่ใกล้เคียงกัน กลุ่มตัวอย่างมักมีการรวมกลุ่ม กับเพื่อนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวพาลเกร เสพสิ่งเสพติด และประพฤติดนที่ขัดต่อสังคม ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากมักถูกชักชวนจากกลุ่มเพื่อนให้เสพยาเสพติด ก่อความวุ่นวาย และกระทำผิดกฎหมาย และยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากเสพยาบ้าหรือแอมเฟตามีน ซึ่งเป็นยาเสพติดที่ระบาดมากในปัจจุบัน ซึ่งในการทำผิดพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากกระทำผิด ร่วมกับเพื่อนทั้งคดีลักทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ จำหน่ายยาบ้า และโทรมหญิง และกลุ่มตัวอย่าง ยังกล่าวว่าในการทำผิดนั้นกลุ่มตัวอย่างได้รับการชักชวนจากกลุ่มเพื่อนของตนเอง

การเปิดรับและแรงจูงใจในการเปิดรับรายการโทรทัศน์

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีการเปิดรับรายการโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน โดยใช้เวลาาน ในการเปิดรับแต่ละครั้งคือไม่ต่ำกว่า 5 ชั่วโมง และครั้งละ 3-4 ชั่วโมง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วน มากมักเปิดรับโทรทัศน์คนเดียวเป็นประจำ จะมีบางครั้งที่เปิดรับโทรทัศน์ร่วมกับบิดามารดา และเพื่อน ตามลำดับ และช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเปิดรับรายการโทรทัศน์เป็นช่วงดึก คือ 19.00-24.00 น. ลำดับรองลงมาคือช่วงบ่ายถึงช่วงเย็น เวลาประมาณ 13.00-18.00 น. และ

ช่วงเช้า เวลาประมาณ 7.00-11.00 น. ตามลำดับ ในการเปิดรับนั้นพบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง มีการเปิดรับรายการโทรทัศน์ร่วมกับเพื่อนและบิดามารคามากที่สุด และรองลงมาคือเปิดรับคนเดียวและเปิดรับร่วมกับญาติในจำนวนที่เท่ากัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพศชายพบว่า มีการเปิดรับรายการโทรทัศน์คนเดียวมากที่สุด และในลำดับรองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างมักเปิดรับรายการโทรทัศน์ร่วมกับบิดาและเพื่อนในจำนวนที่เท่ากัน สำหรับรายการโทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับมากที่สุด ได้แก่ รายการละคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งละครแนวรักและแนววัยรุ่นที่มีปัญหา และรายการโทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับรองลงมาคือ รายการวาไรตี้ ทอล์กโชว์ ได้แก่ รายการทไวไลท์ โชว์ รายการสี่ทุ่มสแควร์ รายการเจาะใจ และรายการสมาคมนักข่าว และรายการที่ได้รับความสนใจจากกลุ่มตัวอย่างในระดับเดียวกันได้แก่รายการเกมโชว์ ได้แก่รายการเวทีทอง รายการชิงร้อยชิงล้าน รายการมาสเตอร์ คีย์ฯ รายการจู้จู้บอกเกม และรายการใครผิดใครถูก และรายการที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับน้อยที่สุดได้แก่ รายการสำหรับเด็ก และรายการสารคดี

นอกจากนี้ยังพบอีกว่าในการเปิดรับสื่อละครและภาพยนตร์ของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนมากชื่นชอบเนื้อหาที่เป็นแนววัยรุ่นที่มีปัญหากับครอบครัว ดิเคาเสพติด และมีการต่อสู้กัน เช่น เรื่องเด็กเสเพล เสียหาย เด็กกระเบิดขี้ดแล้วบูด โลกทั้งใบให้นายคนเดียว เร็วกว่าใจไกลเกินฝัน แรงเป็นไฟละลายแค่เซอ ถนนนี้หัวใจข้างอง ดวงไฟในพายุ 18 ผนคน อันตราย สุดแต่ใจจะไขว่คว้า และ 2499 อันชพาลครองเมือง เป็นต้น

สำหรับแรงจูงใจในการเปิดรับรายการโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับเพื่อเป็นการฆ่าเวลามากที่สุด รองลงมาเป็นการเปิดรับเพื่อการพักผ่อนและความสนุกสนาน และเปิดรับเพื่อรับทราบข่าวสารในสังคมและนำไปเป็นหัวข้อสนทนา และเปิดรับเพื่อหลีกเลี่ยงจากสังคม ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างชื่นชอบละครหรือภาพยนตร์แนววัยรุ่นที่มีปัญหากับครอบครัว ดิเคาเสพติด และมีการต่อสู้กัน เช่น เด็กเสเพล เด็กกระเบิดขี้ดแล้วบูด และเสียชาย เป็นต้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนมากเห็นว่าเนื้อหาในภาพยนตร์มีความสอดคล้องกับชีวิตตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้ทั้งพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีของตัวละครและกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมักเลียนแบบพฤติกรรมไม่ดีที่พบในภาพยนตร์ทั้งการกระทำผิดกฎหมาย การพุดจา การแต่งกาย และการรวมกลุ่มก่อความวุ่นวายต่างๆ เป็นต้น

การเปิดรับและแรงจูงใจในการเปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวน

จากการศึกษาการเปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวนพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาไม่มีเวลาให้บุตรมักเปิดรับรายการฯ คนเดียวเป็นประจำ และรองลงมาเป็นการเปิดรับรายการฯร่วมกับบิดามารดา และเพื่อนในระดับที่เท่ากัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับรายการร่วมกับบิดามารดาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับรายการร่วมกับเพื่อนเป็นประจำเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มาจากครอบครัวแตกแยก บิดามารดาแยกทางกัน หรือบิดามีภรรยาหลายคน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับรายการเบาๆแต่บ่อยครั้งที่สุด ลำดับรองลงมาคือรายการเจาะคดีดัง และรายการตามล่าหาความจริงตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างนั้นมีความตั้งใจดูตั้งแต่ต้นรายการจนจบรายการ และยังเป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างสนใจเปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวนค่อนข้างมาก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนมากเปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวนทั้ง 3 รายการ และจำนวนรองลงมาก็เปิดรับรายการฯ ถึง 2 รายการ และมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 4 คนที่เปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวนเพียงรายการเดียว และในการเปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวนร่วมกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองและมักวิพากษ์วิจารณ์และตำหนิการกระทำของคนร้ายซึ่งก่อคดีฆาตกรรม รวมทั้งในบางครั้งบิดามารดาหรือผู้ปกครองก็พูดห้ามปรามในเรื่องการปล้น ลักทรัพย์ และชิงทรัพย์

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวนเพื่อความสนุกสนานและตื่นเต้น รองลงมาเป็นการเปิดรับเนื่องจากได้เรียนรู้ทักษะการกระทำผิดกฎหมาย เปิดรับเพื่อนำไปเป็นหัวข้อสนทนากับเพื่อน และเปิดรับเพื่อรับทราบข่าวสารเพื่อป้องกันตัวเอง และเปิดรับเนื่องจากมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับชีวิตตนเอง ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างส่วนมากเปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวนด้วยความตั้งใจ ก็มักจะเปิดรับตั้งแต่ต้นรายการจนจบรายการ และเมื่อเปิดรับแล้วกลุ่มตัวอย่างส่วนมากสามารถจดจำวิธีการทำงานของคนร้ายที่น่าเสนอในรายการ รวมทั้งบางคนก็คิดที่จะเลียนแบบการกระทำนั้นด้วย และเมื่อกลุ่มตัวอย่างที่มักนำเรื่องราวในรายการมาสนทนากับเพื่อนแล้วก็มักเกิดการชักนำกันไปทำตามพฤติกรรมที่น่าเสนอในรายการ

อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องภูมิหลังทางครอบครัว กระบวนการทางสังคมกรรม และการเปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวน ของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เป็นการศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อผู้รับสาร โดยเลือกศึกษารายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวน ซึ่งเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายในรูปแบบต่างๆ และมีจุดประสงค์เพื่อทำหน้าที่ในการเตือนภัยให้สังคมมีความระมัดระวังและควบคุมพฤติกรรมสังคมให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมและปทัสถานของสังคม

การวิจัยครั้งนี้ได้เลือกศึกษากลุ่มประชากรที่เป็นเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนในทางที่ผิดกฎหมายและได้รับการฝึกอบรมในกองแรกรับและสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ในสังกัดสถานพินิจและฝึกอบรมเด็กและเยาวชนกลาง 4 แห่ง ประกอบด้วย บ้านเมตตา บ้านกรุณา บ้านนุทิตา และบ้านปราณี โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่างๆที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน ทั้งลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ ของกลุ่มประชากร สภาพแวดล้อมในครอบครัว ชุมชนที่อยู่อาศัย กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน ซึ่งในที่นี้ได้แก่ รายการโทรทัศน์ต่างๆและรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวน 3 รายการ ประกอบด้วย รายการตามล่าหาความจริง รายการเบาะแส และรายการเจาะคดีดัง ทั้งนี้ผลการวิจัยได้ค้นพบประเด็นต่างๆที่จะได้อภิปรายต่อไปนี้

ข้อมูลด้านประชากร

อายุ

เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนมีอายุอยู่ระหว่าง 13-18 ปี และส่วนมากจะมีอายุ 15-18 ปี ซึ่งจัดเป็นช่วงวัยรุ่นตอนกลาง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับรายงานประจำปี พ.ศ. 2539 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ที่ระบุว่า มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุม

มายังสถานพินิจทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2535-2539 แยกตามอายุ 7-14 ปี และ 15-18 ปี ปรากฏว่ามีเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 7-14 ปี จำนวน 13,905 คน และอายุระหว่าง 15-18 ปี จำนวน 59,474 คน และพบว่าอายุโดยเฉลี่ยของเด็กและเยาวชนที่มีการกระทำผิดกฎหมายอาญาเป็นอายุระหว่าง 15-18 ปี

นอกจากนี้ สุชา จันทรธรม (2538) กล่าวถึง “วัยรุ่น” ซึ่งมีอายุ 13-18 ปี ไว้ใน “จิตวิทยาเด็ก” ว่า วัยรุ่นอายุ 13-18 ปี เป็นวัยที่มีพัฒนาการของร่างกายและอารมณ์เปลี่ยนแปลงอย่างมากมาและรวดเร็ว เป็นผลให้พัฒนาการทางสังคมมาเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย จึงเป็นวัยที่อาจจะเกิดความคับข้องใจกับผู้ใหญ่ เช่น พ่อแม่ ครู เนื่องจากมีลักษณะอารมณ์แบบ Ambivalence คือไม่แน่ใจว่าตน是孩子หรือผู้ใหญ่กันแน่ บางครั้งอาจมีปฏิกิริยาทำทาบอวด โดยเฉพาะกับคนในบ้าน แต่กับคนนอกบ้านเชื่องฟังและเคารพบนอบดี ทัศนคติของพ่อแม่ต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กวัยรุ่นนี้ จำเป็นต้องทำความเข้าใจให้ดียุ่ตลอดเวลา นอกจากนั้นแล้วทัศนคติของพ่อแม่ต่อการสังคมกับเพศตรงข้ามและการเลือกวิชาชีพของเด็กวัยรุ่นก็มีความสำคัญ เพราะในวัยนี้เป็นวัยที่เขาจะได้วางรากฐานถือปฏิบัติไปตลอดชีวิต

และผลการวิจัยสอดคล้องกับ แนวความคิดของ Erik Erikson (1963) ที่กล่าวไว้ว่า “วัยรุ่น” (Adolescence) คือระยะของการสร้างเสริมความเป็นตนเอง หรือการไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง (Identity VS. Confusion) ซึ่งการเติบโตของร่างกายและการเปลี่ยนแปลงความคาดหวังทางสังคมของเด็กวัยรุ่นทำให้เกิดความลำบากใจในการปรับตัวของเด็กวัยรุ่นมาก ความสงสัย ความไม่แน่ใจ ข้อขัดแย้งต่างๆ และความรู้สึกต่อตนเองที่ตกค้างมาจากวัยก่อนหน้าี้ จะกลับมามีบทบาทและอิทธิพลต่อพัฒนาการในวัยนี้ ความต้องการเป็นตัวของตัวเองของวัยรุ่นจะค่อยๆพัฒนามากขึ้น และต่อต้านผู้ใหญ่ แม้ในบางขณะก็มีความงัดแงะในความต้องการของตนเอง ความต้องการเป็นสมาชิกของสังคมและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญมาก บางคนมีมากจนทำให้เลียนแบบการกระทำของเพื่อนในกลุ่มโดยขาดเหตุผล

เพศ

จากการวิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนส่วนมากเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสรรศรีวิ กษาชีวะ และพัฒนาวดี ชูโต (ไม่ระบุปี) เกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อเยาวชน พบว่าการเรียนรู้ความก้าวร้าวนี้ จะมีความแตกต่างกันระหว่างเด็กชายและเด็กหญิง คือ แม้เด็กหญิงและเด็กชายจะเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าวจากการสังเกตความรุนแรงจากสื่อมวลชนมากเท่าๆกัน แต่เด็กหญิงจะกระทำในสิ่งที่เรียนรู้มาน้อยกว่า ทั้งนี้เพราะบทบาทของเพศหญิงตลอดจนบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมต่อต้านพฤติกรรมที่ก้าวร้าวของผู้หญิง และนอกจากนี้จากการศึกษาในรายงานประจำปี พ.ศ. 2539 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางยังพบอีกว่าเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนส่วนมากเป็นเพศชาย อาจเนื่องจากลักษณะทางธรรมชาติของเพศหญิงนั้นมีการปรับตัวกับภาวะเครียดและคับข้องใจได้มากกว่าเพศชาย และเพศชายนั้นมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าเพศหญิง

ระดับการศึกษา

เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนส่วนมากมีระดับการศึกษาต่ำเนื่องจากฐานะครอบครัวยากจนและต้องประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัวจึงไม่มีโอกาสเรียนในระดับที่สูงนัก ซึ่งในกรณีนี้แสดงว่าในกระบวนการสังคมของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ไม่ได้ได้รับการขัดเกลาทางสังคมจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษามากเพียงพอ การที่บุคคลขาดการศึกษาหรือมีการศึกษาน้อยจึงเป็นเหตุให้ความสามารถในการคิดและมีวิจารณญาณต่อสิ่งต่างๆน้อย และอาจถูกชักจูงได้โดยง่ายไม่ว่าจะเป็นจากสื่อบุคคลหรือสื่อมวลชนต่างๆทั้งนี้สอดคล้องกับที่ สุชา จันทรเฒ (2533) ได้กล่าวไว้ใน "จิตวิทยาเด็กเกร" ว่า โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นสถาบันที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีส่วนรับผิดชอบในการปั้นชีวิตจิตใจและอนาคตของเด็กและเยาวชนของชาติ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ทางวิชาการหรือในด้านศีลธรรมจรรยา หรือความประพฤติ ตลอดจนอาชีพที่เด็กและเยาวชนยึดเป็นหลักในอนาคต การบำเพ็ญตนเป็นพลเมืองดีต่อไปในภายภาคหน้าเช่นเดียวกับสถาบันครอบครัว ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้อง

กับการศึกษาของพรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2527) เรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยบางประการของเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย ที่กล่าวว่า ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลสำคัญที่สุดที่ทำให้เยาวชนกระทำผิดกฎหมาย คือ การศึกษา และพบว่าเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายส่วนใหญ่มีการศึกษาดำ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Albert Bandura ที่กล่าวว่า พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ เด็กที่เติบโตในสภาพแวดล้อมการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวที่ต่างกัน ย่อมเรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองแตกต่างกัน และเมื่อเด็กเข้าไปสู่สภาพแวดล้อมอื่น เช่น สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ครูและเพื่อนจะเป็นตัวเสริมแรงและลงโทษ ให้เด็กเรียนรู้การตอบสนองต่อประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองแตกต่างกัน

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเป็นหน่วยของสังคมที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญขั้นหนึ่งในกระบวนการสังคมนิยมของมนุษย์ ที่จะช่วยหล่อหลอมบุคลิกภาพ และขัดเกลานิสัยให้สามารถเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งในกรณีของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้นเป็นบุคคลที่ห่อหุ้มการอบรมขัดเกลาจากโรงเรียนเนื่องจากความด้อยทางการศึกษาจึงทำให้ขาดการเรียนรู้ที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในปทัสถานของสังคมได้

อาชีพ

เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนส่วนมากประกอบอาชีพที่ใช้แรงงาน ที่มีรายได้น้อยและไม่มั่นคงนัก เนื่องจากความด้อยทางการศึกษา และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ คนงานในโรงงาน ช่างในอู่ซ่อมรถ และกรรมกรก่อสร้าง ตามลำดับ ซึ่งทำให้เด็กเหล่านี้มีเวลาว่างที่จะเที่ยวเตร่กับเพื่อนฝูงซึ่งโดยมากแล้วเป็นเพื่อนที่มีสถานทางเศรษฐกิจและสังคม และลักษณะนิสัยใกล้เคียงกัน ซึ่งในกรณีนี้ รศ. สุพัตรา สุภาพ (2539) ได้สรุปถึงแนวความคิดของทฤษฎีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (The Deviant Behavior Perspective) ว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบน

หรือสภาวะการณ์ใดๆ ที่มีการเบี่ยงเบนจากบรรทัดฐานของสังคมนั้น อาจเกิดจากวิธีการอันชอบธรรมที่ใช้กันอยู่ มีลักษณะเป็นอุปสรรคต่อเป้าหมายของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เช่น เด็กยากจนโอกาสที่จะได้รับการว่าจ้างในการทำงานน้อย เพราะด้อยการศึกษา ด้อยทักษะ ฯลฯ พวกเหล่านี้อาจจะมารวมตัวกันเป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อยของตนและยอมทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มของตนเพราะอยากเป็นพวกเดียวกัน เช่น เสพยาเสพติด ลักขโมย เป็นต้น

สถานะทางครอบครัว

เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนส่วนมากมาจากครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ซึ่งปัญหาความยากจนนี้มักเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาต่างๆ ทั้งสภาพแวดล้อมที่ทรุดโทรม ปัญหาการศึกษา ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาครอบครัว ปัญหาความรุนแรง และปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น จากการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน รายได้ต่ำ บิดามารดาหรือผู้ปกครองมักประกอบอาชีพผู้ใช้แรงงานที่ไม่มั่นคงนัก และบิดามารดาก็มีการศึกษาในระดับต่ำ นอกจากนี้เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนส่วนมากมีการศึกษาในระดับต่ำ และมักต้องออกจากโรงเรียนเพื่อประกอบอาชีพหารายได้เลี้ยงครอบครัว และส่วนมากก็เป็นอาชีพที่ต้องใช้แรงงานและไม่ต้องมีวุฒิการศึกษาสูงนัก

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Apringer (1938) ที่พบว่า ความต้องการความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็กมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวคือเด็กที่มาจากบ้านที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ จะเป็นคนที่ปรับตัวไม่ได้ดีเท่ากับเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลาง และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Glueck and Glueck (1952) ที่ได้ศึกษาถึงฐานะทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของเด็กและวัยรุ่นสองกลุ่ม กลุ่มละ 500 คน เพื่อเปรียบเทียบกัน กลุ่มหนึ่งเป็นเด็กและวัยรุ่นที่กระทำผิด อีกกลุ่มหนึ่งไม่ได้กระทำผิด พบว่า 9 ใน 10 ของเด็กและวัยรุ่นที่กระทำผิดมาจากครอบครัวชั้นต่ำ มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และ 5 ใน 10 ของเด็กและวัยรุ่นที่ไม่ได้กระทำผิดมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ

นอกจากนี้จากผลการวิจัยยังพบอีกว่า เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนส่วนมาก ทำความผิดในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น กติลักทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ชิงทรัพย์ และลักขโมยทรัพย์ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลทางด้านสถานะและรายได้ของครอบครัว ที่พบว่าครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนส่วนมากมีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และผลการวิจัยนี้ก็สอดคล้องกับ Dentler (1961) ที่พบว่า ความยากจนมีความสัมพันธ์กันกับการลักขโมย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กและวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่ยากจนมีโอกาสที่จะกระทำผิดเช่น ลักขโมย และอื่นๆ ได้มากกว่าเด็กและวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดี

แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจว่า มีเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนบางคนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะในระดับปานกลาง มีรายได้ที่ค่อนข้างดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชนมิได้มีสาเหตุจากความยากจนเพียงอย่างเดียว ซึ่งในกรณีที่พบในการวิจัยครั้งนี้พบว่ามีสภาพแวดล้อมในครอบครัว ชุมชนที่อยู่อาศัย กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชนต่างๆ ก็เป็นสาเหตุด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะอภิปรายเป็นลำดับต่อไป

ทั้งนี้นอกจากความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแล้ว ยังพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเหล่านี้มีความผิดในคดีจำหน่ายยาบ้า (แอมเฟตามีน) และมักเสพยาบ้ากันเป็นจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับสถิติของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในรายงานประจำปี พ.ศ. 2539 ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางดังนี้

<u>ประเภทยาเสพติด</u>	<u>จำนวนเด็กและเยาวชนที่เสพยา</u>	
ฝิ่น	26	คน
เฮโรอีน	1,443	คน
แอมเฟตามีน	3,690	คน
กัญชา	967	คน
กระท่อม	29	คน
สารระเหย	3,108	คน

จากข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเหล่านี้ ทำให้เห็นว่าพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์เกิดขึ้นตามแรงบังคับจากภายนอกมากระตุ้น ดังนั้น ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และพฤติกรรมต่างๆ ของแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกันไปตามลักษณะทางประชากรของบุคคลนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และเมื่อลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน และมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันแล้ว พฤติกรรมการสื่อสารของแต่ละบุคคลก็แตกต่างกันตามไปด้วย

กระบวนการสังคมนิยม

การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

ผลการวิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยโดยบิดามารดาหรือผู้ปกครองมักไม่เอาใจใส่เลี้ยงดูบุตร ปล่อยปละทอดทิ้งให้บุตรช่วยเหลือตัวเอง และตัดสินใจปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง บุตรมักขาดการอบรมบ่มนิสัยจากบิดามารดา ซึ่งพบว่าสาเหตุสำคัญของการปล่อยปละละเลยครอบครัวเนื่องจากความแตกแยกในครอบครัวและความไม่สมบูรณ์ของครอบครัว เช่น บิดามารดาแยกทางกัน บิดามีภรรยาหลายคน บิดามารดาหรือคนใดคนหนึ่งเสียชีวิต และการที่บิดามารดามีคู่สมรสใหม่ นอกจากนี้การปล่อยปละละเลยในครอบครัวยังมีสาเหตุจากความยากจนด้วยเช่นกัน เนื่องจากบิดามารดาต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำงานหารายได้เลี้ยงครอบครัว จนไม่มีเวลาดูแลบุตร ทำให้บุตรเกิดความว้าเหว น้อยเนื้อต่ำใจ และหันไปหาเพื่อนฝูงเพื่อระบายความคับข้องใจซึ่งกลุ่มเพื่อนนี้อาจชักชวนกันกระทำความผิดต่างๆ ทั้งการก่ออาชญากรรม เสพยาเสพติด และกระทำความผิดกฎหมาย

นอกจากนี้ยังพบว่าครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้นมีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุมที่ลงโทษทางกายหรือการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองมักไม่ใช้เหตุผลในการอบรมเลี้ยงดูบุตร โดยมักมีการลงโทษทางกายที่รุนแรง จนสร้างความกดดัน และความรู้สึกคับข้องใจให้กับบุตร การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้ม

งวดกวดขันหรือแบบเผด็จการ (autocratic rearing) นี้ บิดามารดาพยายามควบคุมความประพฤติของบุตรและก้าวท้าวเรื่องส่วนตัว ขยับยั้งการแสดงออกทำให้บุตรรู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม บุตรจะถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดา และบิดามารดาใช้คำพูดที่ทำให้ตนเองรู้สึกอับอาย ซึ่งเด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูลักษณะนี้จะทำให้เด็กรู้สึกกดดัน โกรธแค้น และหันเข้าหาที่พึ่งสังคมภายนอกบ้าน ได้แก่ กลุ่มเพื่อนที่มีความใกล้ชิดเคียงกันเพื่อระบายความรู้สึก ซึ่งก็จะชักนำกันไปกระทำผิดต่างๆ เช่นกัน ซึ่งผลการวิจัยก็สอดคล้องกับผลการวิจัยต่างๆ เช่น Maleska และ Mysnski (1970) ที่พบว่าผู้ที่ยอมรับว่าตนชอบขโมยมักมีบิดามารดาชอบบังคับเข้มงวดด้วยการลงโทษทางกายสูง และ McCord และ Zola (1959) ก็พบว่าเยาวชนที่มีแนวโน้มจะกระทำผิดกฎหมายได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยไม่คงเส้นคงวาในเรื่องระเบียบวินัยแต่ถูกลงโทษทางกายสูง

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของศรีพร หลิมศิริพงษ์ (2511) เรื่องสัมพันธภาพในครอบครัว ที่พบว่า ปัญหาการหย่าร้าง การมีสามีใหม่หรือภรรยาใหม่ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้บิดามารดาและเด็กมีความห่างเหินกันมากขึ้น นอกจากนี้สภาพจิตใจของบิดามารดาไม่ค่อยดีอันเนื่องจากการติดการพนัน หรือการดื่มสุราเป็นประจำ ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนไว้ได้และระบายสู่เด็ก เป็นเหตุให้เด็กต้องรองรับอารมณ์อันไม่พึงปรารถนาอยู่ตลอดเวลา ในที่สุดก็หนีออกจากบ้าน คบเพื่อนฝูงไม่ดีและทำความผิดได้

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าสภาพแวดล้อมในครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้นเต็มไปด้วยแบบอย่างของความก้าวร้าวและพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งมีทั้งการทะเลาะวิวาท การพนัน ดื่มสุรา ยาเสพติด และการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ และตัวแบบเหล่านี้ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดการเรียนรู้และเลียนแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนเหล่านี้ได้ และในที่สุดก็สร้างเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนดังเช่นตัวแบบนั้น

ทั้งนี้ผลการวิจัยในส่วนของการกระบวนการสังคมกรรมในครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนนี้มีผลที่สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร" ของ

กองสังคมสงเคราะห์ สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานครในปี 2539 ได้สรุปถึง สาเหตุของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในช่วงวัยรุ่นไว้ดังนี้

1. ความไม่สม่ำเสมอในการควบคุมพฤติกรรมและการลงโทษ พ่อแม่มักปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเอาใจใส่ไม่เหมาะสม เช่น เข้มงวดเกินไป และลงโทษรุนแรง
2. ความแตกแยกของครอบครัว ซึ่งเกิดจากการหย่าร้าง แยกกันอยู่หรือการตายของบิดามารดา อันส่งผลต่อปัญหาทางด้านสุขภาพจิตของเด็ก ซึ่งมีผู้ทำการศึกษาพบว่า ประมาณร้อยละ 30-60 ของเด็กที่กระทำผิดมาจากครอบครัวที่แตกแยก
3. ขาดความอบอุ่นในครอบครัว คือมีการทะเลาะเบาะแว้งหรือทุบตีกันเป็นประจำ อันมีผลต่อจิตใจทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางด้านจิตใจ และอารมณ์ ทำให้เกิดการกระทำผิดได้
4. ขาดการเอาใจใส่ดูแล การปล่อยปละละเลย ทอดทิ้งของบิดามารดาจะมีผลทำให้เด็กเกิดความว้าเหว ขาดความรักความอบอุ่น เด็กมักเรียกร้องความสนใจโดยการแสดงออกในทางที่ผิดด้วยการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง และมีผลต่อการปรับตัวของเด็กในการคบหาเพื่อน และการติดต่อกับผู้อื่นที่จะนำไปสู่การมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้

นอกจากนี้ Crusec (1988) ได้กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมอันดับแรกที่มีอิทธิพลต่อบุคคลมากที่สุดโดยเฉพาะวัยเด็ก การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและเด็ก การที่บิดามารดามีอิทธิพลต่อการสร้างค่านิยม จริยธรรม ความเชื่อมั่นในตนเอง และสอนให้เด็กรู้จักความต้องการของสังคมโดยอาศัยการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการสังคมกรรมที่สำคัญอันหนึ่ง ดังนั้นถ้าใช้การอบรมเลี้ยงดูที่ผิดพลาด เช่น ใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงเกินไปก็จะทำให้เด็กต่อต้านไม่ยอมรับทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของบิดามารดาและจะทำให้ผลของกระบวนการสังคมกรรมผิดพลาดได้

และสำหรับการแสดงแบบอย่างของความก้าวร้าว และพฤติกรรมเบี่ยงเบนในครอบครัวนั้น Bandura (1961) ได้ชี้ให้เห็นว่าตัวอย่างที่ก้าวร้าวสามารถทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าวได้โดยการเลียนแบบ ซึ่งเรียกว่า "imitative aggression" ซึ่งการที่ครอบครัวมีอิทธิพลอย่างมากต่อการกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชนนั้นสอดคล้องกับแนวคิดของ

Sutherland และ Cressey (1978) เกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่างในการคบค้าสมาคม (Differential Association Theory) ที่เชื่อว่าพฤติกรรมอาชญากรเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้และรับเอาแบบแผนของพฤติกรรม ด้วยการคบค้าสมาคม ยิ่งการคบค้าสมาคมยิ่งใกล้ชิดเท่าไร ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้แบบแผนพฤติกรรมได้เท่านั้น ดังนั้นนอกจากเด็กและเยาวชนจะเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าวในครอบครัวแล้วเด็กและเยาวชนก็ได้เลียนแบบจากตัวแบบแล้ว พฤติกรรมเบี่ยงเบนในครอบครัวซึ่งเป็นการเรียนรู้ได้จากการสังเกต (Observational Learning) จากตัวแบบที่พบในครอบครัว ทั้งแบบอย่างของการดื่มสุรา สูบบุหรี่ เล่นการพนัน และเสพติดสิ่งเสพติดต่างๆ

สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และกลุ่มเพื่อน

นอกจากแบบอย่างของพฤติกรรมเบี่ยงเบนในครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนแล้ว ผลการวิจัยยังพบว่ามีแบบอย่างของพฤติกรรมเบี่ยงเบนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และกลุ่มเพื่อนของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งเด็กและเยาวชนเหล่านี้ก็สามารถเลียนแบบได้เช่นกันหาเด็กและเยาวชนเหล่านั้นได้เห็นพฤติกรรมเหล่านี้จนจดจำและเรียนรู้พฤติกรรมเบี่ยงเบนและนำไปปฏิบัติได้ ดังที่ทฤษฎีเรื่องความแตกต่างของการคบค้าสมาคม (Differential Association) ของ Edwin Sutherland ได้กล่าวว่า พฤติกรรมอาชญากรรมส่วนใหญ่นั้นเกิดจากการเรียนรู้โดยบุคคลได้ติดต่อกับรูปแบบของอาชญากร และได้รับการสนับสนุนให้กระทำในแวดวงตังคมดังต่อไปนี้

1. เป็นพฤติกรรมที่เหมือนพฤติกรรมอื่นๆที่มีการเรียนรู้
2. การเรียนรู้เกิดจากการติดต่อสื่อสาร หรือการปะทะสังสรรค์ของคนอื่นๆ โดยเฉพาะคนที่คุ้นเคยหรือกลุ่มปฐมนูมิ
3. นอกจากการเรียนรู้วิธีการต่างๆแล้ว ยังเรียนรู้ทัศนคติที่เห็นดีเห็นชอบกับพฤติกรรมนั้นด้วย
4. คนที่มีทัศนคติเชิงนิมานหรือทัศนคติเชิงบวกต่อพฤติกรรมมักกระทำฝ่าฝืนบรรทัดฐานเมื่อมีโอกาส

5. การเรียนรู้ของคนที่เกิดจากการคบค้าสมาคมจะแตกต่างกันไปตามความถี่ (Frequency) ช่วงเวลา (Duration) การให้ความสำคัญ (Priority) และลักษณะความใกล้ชิดของการคบค้าสมาคม

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของพรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2527) เรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยบางประการของเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย ที่ศึกษากลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือกลุ่มเยาวชนกระทำผิดกฎหมายอายุ 14-18 ปี ที่ฝึกอบรมในสถานฝึกและอบรมบ้านกรุณา บ้านอุบงกา และบ้านปรานี เฉพาะคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินจำนวน 348 คน และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3-6 เฉพาะอายุ 14-18 ปี ของโรงเรียนเทพศิลาและโรงเรียนกุนทรูราชารามวิทยาคม จำนวน 272 คน โดยใช้แบบสอบถาม ก็ปรากฏผลว่า เยาวชนที่กระทำผิดมีเพื่อนสนิทถูกจับกุมคิดเป็นร้อยละ 67.2 ซึ่งมากกว่านักเรียนซึ่งมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 10.3

ทั้งนี้จากการที่เด็กและเยาวชนได้พบเห็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนเหล่านี้เป็นประจำทั้งการพนัน ยาเสพติด และการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ และเมื่อได้รับการเสริมแรงในทางบวกแล้ว เด็กและเยาวชนเหล่านี้ก็ได้เรียนรู้และพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้มานั้นเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจากผลการวิจัยและแนวคิดทฤษฎีข้างต้นนี้เป็นที่ยืนยันได้ว่า บุคคลที่อยู่แวดล้อมเด็กและเยาวชนไม่ว่าจะเป็นบิดา มารดา พี่น้อง ญาติ เพื่อน หรือตัวแบบจากสื่อมวลชน ต่างก็มีอิทธิพลให้เด็กและเยาวชนเลียนแบบไปทางใดทางหนึ่งได้

การเปิดรับและแรงจูงใจในการเปิดรับรายการ โทรทัศน์และรายการ โทรทัศน์ประเภท สารคดีเชิงสืบสวน

ในฐานะที่สื่อมวลชนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสังคมกรรมที่ช่วยจัดเกลาทางสังคมและควบคุมพฤติกรรมทางสังคมให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมจรรยา และรายการโทรทัศน์ก็เป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่ง รายโทรทัศน์จึงเป็นหน่วยสังคมที่ทำหน้าที่จัดเกลาทางสังคมเช่นกัน และสื่อมวลชนนั้นจะทำบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนได้อย่างสมบูรณ์หรือไม่

หรืออาจเป็นบทบาทหน้าที่ที่ล้มเหลวดังที่ Charles R. Wright ได้เปรียบเทียบไว้ว่าเมื่อสื่อมวลชนมีบทบาทหน้าที่ที่ล้มเหลวก็จะทำความโกลาหลให้สังคม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาถึงอิทธิพลของรายการโทรทัศน์ทั่วไปและรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวน ที่มีต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน โดยใช้แนวความคิดของ Joseph T. Klapper (1960) ที่ว่าสื่อมวลชนไม่ได้มีอิทธิพลต่อประชาชนโดยตรง แต่จะมีอิทธิพลโดยอ้อม เพราะมีปัจจัยต่างๆ ที่สะท้อนอิทธิพลของสื่อมวลชนซึ่งปัจจัยดังกล่าวคือ ความมีใจโน้มเอียงของผู้รับสาร การเลือกรับข่าวสาร อิทธิพลของบุคคล กลุ่มและบรรทัดฐานของกลุ่ม ระบบสื่อมวลชน

ผลการวิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเปิดรับรายการโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน โดยใช้เวลานานครั้งละไม่ต่ำกว่า 5 ชั่วโมง และครั้งละ 3-4 ชั่วโมง ตามลำดับ โดยส่วนมากมักเปิดรับรายการโทรทัศน์คนเดียวเป็นประจำ จะมีบางครั้งที่เปิดรับโทรทัศน์ร่วมกับบิดามารดา และเพื่อน ตามลำดับ และช่วงเวลาที่มีการเปิดรับมากที่สุด คือ ช่วง 19.00 - 24.00 น. รองลงมาเป็น 13.00-18.00 น. และ 7.00-11.00 น. ตามลำดับ และรายการโทรทัศน์ที่เปิดรับมากที่สุด ได้แก่ ละคร โดยเฉพาะละครแนวรักและแนววัยรุ่นที่มีปัญหา รองลงมาคือรายการวาไรตี้ ทอล์กโชว์ เกมโชว์ ตามลำดับ

จากผลการวิจัยแรงจูงใจในการเปิดรับรายการโทรทัศน์พบว่าเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนส่วนมากมีแรงจูงใจในการเปิดรับรายการโทรทัศน์เพื่อการฆ่าเวลา เพื่อความสนุกสนาน เพื่อรับทราบข่าวสารในสังคมและนำเรื่องราวที่ได้รับจากสื่อไปเป็นหัวข้อในการสนทนากับเพื่อน และเพื่อต้องการหลีกเลี่ยงจากสังคม ตามลำดับ และนอกจากนี้ยังพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนชื่นชอบเนื้อหาละครหรือภาพยนตร์ ที่เป็นแนววัยรุ่นที่มีปัญหา เสพสิ่งเสพติด และต่อสู้กัน เนื่องจากเห็นว่าเนื้อหาสอดคล้องกับชีวิตตนเอง และได้เรียนรู้ประสบการณ์จากภาพยนตร์และนำไปปฏิบัติตาม ซึ่งพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนมีการเลียนแบบตัวละครทั้งการแต่งกาย การรวมกลุ่ม พฤติกรรมพาดเกรต่อสู้ชกต่อยกัน และการเสพสิ่งเสพติด รวมถึงการกระทำผิดกฎหมายอีกด้วย

ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Albert Bandura (1977) ที่ได้แบ่งการเรียนรู้ทางสังคมเป็น 2 รูปแบบ คือ การเรียนรู้จากผลของการกระทำ (learning by response consequences) ที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรง และการเรียนรู้จากการสังเกต (observational learning) เป็นการเรียนรู้จากการสังเกตทั้ง โดยตรงและโดยอ้อมและเลียนแบบการกระทำนั้น ทั้งนี้ พฤติกรรมก้าวร้าวก็เกิดจากการเรียนรู้ เด็กและเยาวชนที่ได้เปิดรับรายการโทรทัศน์ที่เสนอพฤติกรรมของเด็กก้าวร้าว และมีการเสพยาเสพติดต่างๆ บ่อยครั้งเข้าจะเกิดการเรียนรู้ และยังมีแรงจูงใจจากกลุ่มเพื่อนที่ชักชวนในการสนทนากันแต่ละครั้งรวมทั้งพื้นฐานอารมณ์และจิตใจของเด็กเองที่โน้มเอียงไปในแนวทางนั้น ก็ยังกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมนั้นได้ นอกจากนี้ การเสริมแรงจากสิ่งที่เขาพบเห็นในละครหรือภาพยนตร์ที่สร้างภาพตัวละครให้มีภาพลักษณ์ที่ดี แต่งตัวดี หน้าตาดี เป็นพระเอก นางเอก และเป็นที่ยอมรับของเพื่อน สิ่งเหล่านี้ยังเป็นการเสริมแรงในทางบวกต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เด็กและเยาวชนได้ชมจากละครหรือภาพยนตร์นั้นทำให้เกิดการเลียนแบบได้ง่ายขึ้นอีก

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Dr. W. S. Charter ที่ได้สำรวจในสหรัฐอเมริกาว่า โทรทัศน์ให้คุณและให้โทษแก่สังคมเพียงใด โดยสอบถามพวกอาชญากรทั้งที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่ว่า การกระทำผิดของเขามีสืบเนื่องจากอะไร ปรากฏว่า อาชญากรชาย 365 คน นั้น ร้อยละ 49 อ้างว่าโทรทัศน์ทำให้เขาอยากถือปืน ร้อยละ 45 อ้างว่าโทรทัศน์สอนให้รู้สึกว่าการหาเงินแบบทุจริตง่ายดี จึงอาจกล่าวได้ว่าโทรทัศน์มีส่วนในการส่งเสริมให้คนกระทำผิดมากขึ้น โทรทัศน์มีอิทธิพลต่ออาชญากรรมหญิงอย่างไร ปรากฏว่าร้อยละ 48 ของอาชญากรหญิง 252 คน อ้างว่าต้องการไปเที่ยวสถานเริงรมย์ที่เกิดความสนุกสนานอย่างโหดโผน เพราะตัวเองในโทรทัศน์ไปเที่ยวแต่งงานอย่างนั้น ร้อยละ 38 อ้างว่าเขาต้องการไม่ไปโรงเรียน เพราะเขาต้องการมีชีวิตที่สบายโอ้อ่า ไม่ต้องการทำอะไรอย่างชีวิตในโทรทัศน์

และจากการศึกษาของลำคำ โพธิ์กระฉ่าง (2534) เกี่ยวกับการใช้และความพึงพอใจจากสื่อของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ได้พบว่า สื่อมวลชนที่เด็กเปิดรับสูงที่สุด ได้แก่ โทรทัศน์ รองลงมาได้แก่ วิทยุ หนังสือ ภาพยนตร์ และวิดีโอ ตามลำดับ เนื้อหาที่เด็กนิยมชมชอบมากที่สุด ได้แก่ เนื้อหาประเภทลึกลับ เขย่าขวัญ การฆาตกรรม และเนื้อหาเกี่ยว

กับคนตรี ถัดมาได้แก่เนื้อหาประเภทตลกขบขัน เนื้อหาประเภทตื่นเต้นระทึกใจ เช่น การผจญภัย กีฬา และเนื้อหาเกี่ยวกับสงคราม การต่อสู้ และเนื้อหาประเภทอื่นๆ สำหรับบทบาทที่เด็กชอบมากที่สุด ได้แก่ ตัวเอกที่มีลักษณะก้าวร้าว หรือมีบทบาทการต่อสู้ ใช้กำลัง และพบว่าส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะรับผลกระทบจากการใช้สื่อมากพอควร ผลกระทบที่ค่อนข้างเด่นชัดได้แก่ ผลกระทบด้านทัศนคติในทางก้าวร้าว และทัศนคติในเรื่องเพศ

สำหรับในเรื่องผลกระทบจากการเปิดรับรายการโทรทัศน์ที่มีต่อเด็กและเยาวชนนั้น Schramm, Lyle และ Parker ได้สรุปไว้ว่า โทรทัศน์ส่วนใหญ่แล้วเป็นปัจจัยเสริม "Contributing factors" ไม่ใช่สาเหตุหลักของพฤติกรรมก้าวร้าวและต่อต้านสังคมของเยาวชน เด็กปกติที่อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันจะปลอดภัยจากผลกระทบที่อันตรายจากรายการโทรทัศน์ ในครอบครัวที่ตี บิดามารดาจะสามารถใช้โทรทัศน์ทำให้เกิดผลในทางบวก เช่น การส่งเสริมการอ่านหนังสือ

และจากผลการวิจัยเกี่ยวกับการเปิดรับและแรงจูงใจในการเปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวนพบว่า เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนส่วนมากมีการเปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวนเพื่อความสนุกสนาน ตื่นเต้น เพื่อนำไปเป็นหัวข้อสนทนากับเพื่อน และเปิดรับเพราะเห็นว่ารายการมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับชีวิตตนเอง และพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนมีการเปิดรับรายการฯ เพื่อเรียนรู้ทักษะการกระทำผิดกฎหมายจากรายการอีกด้วย

เมื่อมีการเปิดรับรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวนซึ่งเสนอแบบอย่างของพฤติกรรมเบี่ยงเบนทั้งการแสดงวิธีการประกอบอาชญากรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการลักทรัพย์ ฆาตกรรม การปล้น การชิงทรัพย์ และการหลอกลวง เป็นต้น เด็กและเยาวชนเหล่านั้นจะได้เปิดรับสารหรือตัวแบบจากรายการแล้วก็นำไปสู่การเลียนแบบได้ เนื่องจากเด็กและเยาวชนเหล่านี้มีบุคลิกภาพหรือจิตใจที่โน้มเอียงไปในทางพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนอยู่ก่อนแล้ว หรืออาจมีค่านิยมและทัศนคติที่ไปในเชิงบวกต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบน รวมทั้งกระบวนการสังคมนิยม

ของพวกเขา หรือจากสภาพของตัวเองก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเกิดผลกระทบจากสื่อรายการโทรทัศน์ที่พวกเขาได้เปิดรับ เนื่องจากเด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้มีการเรียนรู้และจดจำสารจากตัวแบบและสามารถระลึกหรือเรียกข้อมูลที่เก็บไว้มาใช้ได้ทันทีเมื่อประสบกับเหตุการณ์ที่มีลักษณะบางอย่างที่ใกล้เคียงกับที่ได้เห็นมาก่อน และในที่สุดก็แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมได้ และพฤติกรรมนี้ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพราะเขาได้เรียนรู้สิ่งเหล่านั้นไปแล้ว

เมื่อเด็กและเยาวชนได้เปิดรับสารต่างๆที่เสนอในรายการแล้ว เด็กและเยาวชนเหล่านี้จะเกิดการเรียนรู้ การจดจำ และการมีตัวแบบ (modeling) เป็นการที่บุคคลเปิดรับข่าวสารเกิดการเก็บจำข่าวสาร การกระทำและการจงใจเข้าไปด้วย ซึ่ง Bandura (1986) ได้อธิบายไว้ว่าการมีตัวแบบสามารถผ่านสื่อได้ 4 ประเภท ได้แก่ การมีตัวแบบทางพฤติกรรม การมีตัวแบบทางวาจา การมีตัวแบบสัญลักษณ์ และการมีตัวแบบสัมผัส ซึ่งตัวแบบจากรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวนนี้จัดเป็นการมีตัวแบบสัญลักษณ์ หมายถึง ตัวแบบภาพผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งมนุษย์ทุกวัยเรียนรู้สิ่งต่างๆมากมายทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมผ่านสื่อเหล่านี้ เช่น บุคลิกท่าทาง กิริยาอาการต่างๆ รวมถึง ทักษะคดี คำนิยม และความเชื่อต่างๆ ซึ่งการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์นี้ เป็นการเรียนรู้จากการสังเกต (observational learning) กับที่ได้เห็นมาก่อน ซึ่งเมื่อเด็กและเยาวชนได้เห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่างๆออกมาโดยได้รับแรงเสริมบ่อยครั้ง เด็กและเยาวชนเหล่านี้ก็จะเรียนรู้ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมต่อไป ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นการจงใจหรือการเสริมแรงซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคต

ซึ่งสอดคล้องกับ Campbell (1965) ที่ได้ในความคิดเห็นเกี่ยวกับการดูโทรทัศน์ของเด็กไว้ว่า โทรทัศน์มีแนวโน้มที่จะทำให้เด็กเล็ก และเด็กวัยรุ่นเลียนแบบผู้มีบุคลิกลักษณะโก้เก๋และคร. สมบัติ จันทรวงศ์ ก็ได้สรุปถึงอิทธิพลของโทรทัศน์ต่อผู้ชมที่สอดคล้องกับผลการวิจัยได้ว่า โทรทัศน์มีอิทธิพลทำให้มีความรู้สึกรู้อับต่อการใช้ความรุนแรงในชีวิตจริง เมื่อดูรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาความรุนแรงแล้ว ผู้ชมที่อยู่ในวัยเด็กจะมีความรู้สึกรู้อับต่อการใช้ความรุนแรง และเป็นการเพาะนิสัยนิยมความรุนแรง นอกจากนี้จากการศึกษาของมนต์ชัย นินนาทนนท์ (2526) เรื่อง "อิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อเยาวชนในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่" พบว่า

- การชมโทรทัศน์ของเยาวชนส่วนใหญ่ชมเพื่อความสนุกสนานมากที่สุด และเมื่อชมแล้ว เยาวชนเคยเลียนแบบจากรายการโทรทัศน์เป็นส่วนมาก (77.6%) ส่วนใหญ่เยาวชนชาย และหญิงจะเลียนแบบคำพูดจากรายการภาพยนตร์ นอกจากนี้ยังเลียนแบบมาจากโฆษณา การแสดง ละคร นอกจากนี้ยังเลียนแบบท่าทางการต่อสู้ การผลิตสิ่งของ การใช้อาวุธ การแต่งกาย และการช่วยเหลือผู้อื่น

- เยาวชนมีความเห็นว่าประโยชน์จากการชมโทรทัศน์ คือ ทำให้ได้รับความรู้ และได้รับทราบข่าวเหตุการณ์ทันโลกมากที่สุด นอกจากนี้ยังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้ฉลาดรอบรู้ กิดสร้างสรรค์ และสามารถนำความรู้ต่างๆไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนโทษของการชมโทรทัศน์ เยาวชนเห็นว่าการชอบโทรทัศน์ทำให้เสียการเรียนมากที่สุด และทำให้สุขภาพเสื่อมโทรมได้บ้าง เช่น ทำให้ปวดตา ปวดศีรษะ สุขภาพจิตเสีย ทำให้เกิดความหวาดผวาดอกใจ และทำให้เป็นคนก้าวร้าว มีความอหิวาตพยาบาท ขาดความเมตตากรุณา ตลอดจนมีผลต่อการใช้ภาษา คือ ทำให้ภาษาไม่ดีได้

ทั้งนี้สรุปได้ว่าแม้ว่ารายการโทรทัศน์หรือรายการโทรทัศน์ประเภทสารคดีเชิงสืบสวน ก็ตาม จะผลิตสื่อต่างๆขึ้นมาเพื่อสื่อสารไปยังผู้รับสารต้องคำนึงถึงบริบทต่างๆของผู้รับสาร เพราะบทบาทหน้าที่ของการสื่อสารนั้นอาจล้มเหลวได้เมื่อผู้รับสารมีความรู้ ความเข้าใจทัศนคติ ค่านิยม และพื้นสภาพแวดล้อม ที่แตกต่างกัน ย่อมเกิดผลของการสื่อสารที่ต่างกันตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้นำเสนอไว้นี้เป็นข้อเสนอแนะที่เกิดจากผลสรุปจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผลการศึกษาวิจัยของนักวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการวางนโยบายแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

1. ระคับนโยบายรัฐบาล

รัฐบาลควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่คอยควบคุมสื่อที่เป็นพิษเป็นภัยต่อเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ โดยมีการดำเนินงานควบคุมสื่อมวลชนดังนี้

- 1.1 ไม่ควรมีการสอนเทคนิคทางอาชญากรรมทางสื่อมวลชน
- 1.2 ป้องกันไม่ให้สื่อมวลชนส่งเสริมอาชญากรหรือบุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นสิ่งที่น่าพอใจในสังคม
- 1.3 ป้องกันไม่ให้สื่อมวลชนส่งเสริมอาชญากรรม โดยการยกย่องอาชญากรเป็นบุคคลสำคัญและมีเกียรติในสังคม
- 1.4 ป้องกันไม่ให้สื่อมวลชนแสดงความเห็นอกเห็นใจอาชญากรว่าทำไปเพราะความจำเป็น

2. ระคับครอบครัว

- 2.1 จัดทำโครงการรณรงค์เพื่อสร้างความรักความเข้าใจในครอบครัว และทำให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว โดยการรณรงค์นี้จะเน้นที่กลุ่มเป้าหมายที่คนมีรายได้น้อย เช่น คนในชุมชนแออัด และคนผู้ประกอบอาชีพกรรมกรก่อสร้าง และคนงานในโรงงาน เป็นต้น
- 2.2 จัดตั้งหน่วยเคลื่อนที่เพื่อให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้ประชาชนตามชุมชนต่างๆ ในเรื่องปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน และบทบาทหน้าที่ของบิดามารดาและผู้ปกครองในการช่วยแก้ไขปัญหานี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรจัดหน่วยเคลื่อนที่ในชุมชนแออัด หรือชุมชนที่เป็นย่านของผู้มีรายได้น้อย
- 2.3 บุคคลในสังคมโดยเฉพาะบิดามารดา จะต้องให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ในครอบครัวมากยิ่งขึ้น บิดามารดาควรแสดงบทบาทที่เหมาะสมของตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตร ไม่เล่นการพนัน ไม่ดื่มสุรา ไม่เสพยาเสพติด และไม่กระทำผิดกฎหมาย รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว ไม่มีการทะเลาะเบาะแว้งกันโดยปราศจากเหตุผล และไม่ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาต่างๆ

- 2.4 บิคารมารคาต้องดูแลเอาใจใส่ทั้งสภาพร่างกายและจิตใจของบุตร ควรหมั่นสังเกตความรู้สึกและพฤติกรรมของบุตร และควรมีการพูดคุยอบรมสั่งสอนบุตร เมื่อบุตรทำผิดควรลงโทษด้วยเหตุผลและไม่ควรลงโทษด้วยความรุนแรง เมื่อทำผิดควรได้รับคำชมเชยอย่างเหมาะสม
- 2.5 บิคารมารคาควรหมั่นดูแลการเปิดรับสื่อมวลชนของบุตร ทั้งหนังสือวิทยุ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งโทรทัศน์และภาพยนตร์ รวมทั้งบิคารมารคาควรร่วมดูโทรทัศน์กับบุตร และให้คำแนะนำสั่งสอนในสิ่งที่ถูกต้องคิงาม

3. สื่อมวลชน

- 3.1 ควรมีการจัดสัมมนาในเรื่องผลกระทบจากสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อโทรทัศน์และภาพยนตร์ต่างๆ โดยเชิญนักวิชาการด้านการสื่อสาร สื่อมวลชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมสัมมนา เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและตระหนักถึงผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดจากสื่อมวลชนเอง รวมทั้งร่วมหาแนวทางในการแก้ไขต่อไป
- 3.2 สื่อมวลชนควรเสนอเนื้อหาสารที่คำนึงถึงผู้รับสารที่เป็นกลุ่มเด็ก และเยาวชนเป็นสำคัญ เพราะเป็นผู้รับสารที่ยังขาดวุฒิภาวะในการตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลนัก
- 3.3 ผู้ผลิตละครหรือภาพยนตร์ควรระวังไม่ให้สร้างสื่อที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน และไม่ส่งเสริมพฤติกรรมที่ผิดให้ตั้งคม
- 3.4 สื่อมวลชนควรช่วยเผยแพร่และรณรงค์ให้ประชาชนให้ความสำคัญถึงบทบาทหน้าที่ในครอบครัว และตระหนักถึงคุณค่าของการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างเอาใจใส่

3.5 สื่อมวลชนควรร่วมกันเผยแพร่สารที่มีเนื้อหาที่สร้างความเข้าใจ และเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนทั่วไปที่มีต่อเด็กและเยาวชนที่ กระทำผิดกฎหมายทำให้เกิดการยอมรับเด็กและเยาวชนเหล่านี้ หลังจากที่เขาได้รับการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมและกลับสู่สังคมทั่วไปแล้ว เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการกระทำ ความผิดซ้ำและเป็นการแก้ไขปัญหอย่างถาวรต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยถึงรูปแบบการสื่อสารในสถานฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชน ของสถานพินิจและอบรมเด็กและเยาวชนกลาง และความ สัมฤทธิ์ผลในการขจัดเกลาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรม เบี่ยงเบน
2. ควรมีการศึกษาถึงการพัฒนาเทคนิควิธีการกระทำผิดกฎหมายของผู้ร้าย ว่า มีการใช้สื่อมวลชนเป็นแบบเรียนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใดซึ่ง อาจ ทำเป็น Focus Group กับกลุ่มผู้กระทำผิดกฎหมายอาญาและอาจ มีการสัมภาษณ์เจาะลึกเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่สืบสวนคดีต่างๆถึง ประเด็นผลกระทบจากสื่อมวลชน
3. ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบจากการเปิดรับสื่อที่มีความรุนแรง และการ กระทำผิดกฎหมาย โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากรที่เป็น เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนและกลุ่มเด็กและเยาวชนใน โรงเรียนทั่วไป
4. ควรมีการศึกษานเปรียบเทียบการเปิดรับสื่อทั้งรูปแบบและเนื้อหา ระหว่าง เด็กและเยาวชนที่ทำความผิดที่แตกต่างกัน เช่น ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และความผิดเกี่ยวกับเพศ